

АТЛАНТИЧЕСКИ ПАСИАНСИ

ЗАЩО НИ ЛИПСВА ВАРШАВСКИЯТ ДОГОВОР

Днес, съвместно с телевизионното предаване "Панорама", откриваме новата рубрика "Атлантически пасианси", водена от Соломон ПАСИ

Разпадането на Варшавския договор, ОВД, беше не самоцел, а само етап от разложението на европейския социализъм, което се увенча с разпадането и на самия Съветски съюз. Този разпаден процес се разви в посока – и географски, и хронологически – обратна на посоката, в която социализмът беше залял стария континент: от Русия през СССР към ГДР и ОВД. Сиреч, първите си останаха последни.

Взаимната изгода се оказа неплодотворен подход отколкото общата неизгода. И затова целите, които Изтока не постигна по метода на колективизацията бяха осъществени от Запада чрез кооперацията. Но никога не е късно да се поучим: половинвековното съжителство остави на довершаните източноевропейски партньори редица общи проблеми, чието оптимално решение е и взаимноизгодно. Но то

може да бъде изработено само съвместно.

От общите проблеми, които ГУЛаг завеща на своите членове, изглежда, че едновременно и най-голям, и най-решим е този за членството им в НАТО. Основната пречка – СССР, вече и де юре не съществува, дори напротив – Русия потвърди отколешния (от 1954 г.) стремеж на СССР за членство в атлантическото братство. И сега въпросът не е "дали", не е вече и "кога", а "как час по-скоро" бившите неприятели да станат равноправни членове на алианса.

Но уви, в новата дипломатическа обстановка принципът на колективизацията беше заменен от своя законен наследник – социалистическото съревнование, което прерасна в задъхана надпревара за симпатиите на Запада като си мерим франкофолиите или си доказваме кой е по-патовец от Папата. В това състеза-

ние няма координация, а тя е sine qua non. Защото целта е обща и само едновременно постижима. Липсва обаче оня орган, който да съгласува исканията и да координира действията, който да наслага усилията и да ги сумира в резонанс. Липсва инструмент, който от 9 вектора да вземе тяхната резултанта. Липсва не орган, който да забърка 9 индивидуални интереса в 1 колективен полуинтерес, а механизъм, който гарантира на всяка от 9-те държави да бъде подкрепена от другите осем. Липсва оня канал, който от 9-те пръчки да направи сноп.

С една дума, липсва Варшавски Договор – ново издание. И нбо-

вата липса се усети най-напред в НАТО. Затова именно НАТО създаде неговия прообраз – Североатлантическия Съвет за Сътрудничество по формулата: САСС = НАТО + ОВД-нова. Но когато друг защитава твоите интереси, той все пак ги съобразява първо със своите: на вълка вратът, и т. н.

И затова за източноевропейца големият дипломатически хит съвсем няма да бъде помиряването на Израел с арабите, нито сводничество на Турция с Гърция, на Индия с Пакистан и Китай или (защо ли не?) на Русия с Япония. Напротив, шлагерът ще е нещо далеч по-банално: възкресяването на Варшавския

договор в едно ново, политическо – например Софийско издание – Обединение на кандидат-членовете на НАТО. Детето не болае, докато не заплаче, а девет деца, плачещи хорово, ги чуват по-далече отколкото поединично.

Веднъж надживяла някакъв критичен период, колективизацията се превръща в пулсиращ процес, който не може отведнъж да спие. Няма безотпадна технология, която да разгражда създадени колективи като просто заличава или само забравя породените инфраструктури и макро-отношения. Първият цикъл от преработката на социализма завърши с разпадането на СССР, а вторият започна със създаването на ССД, ОНД или каквото в бъдеще се получи. Посоката на процеса е очевидна: към създаване на новата структура, която не да подмени ОВД, а да овладее и оползотвори оптимално наследството, което – шем или не шем – Варшавският договор ни завеща. И изобщо, социализмът не се унищожава – унищожението ражда нов социализъм, а се преработва – като вторична суровина, и преодолява. Защото социализмът е мина, която трябва да бъде не взривена, а обезвредена и консервирана.